
Walter Roberts : Tito, Mihajlovič a Spojenci

/Recenze nové americké knihy z Hlasu Ameriky/

Roberts píše,

že za II. světové války se oboje v Jugoslávii proti Němcům zúčastnily dvě složky. Jednak gen. Mihajlovič se svými četnickými a Josip Broz - Tito v čele komunistů. Generál Mihajlovič vyčkával až zahájí Spojenci rozhodující invazi na Balkán, aby mohl v zemi provést povstání. Maršál Tito byl však rozhodnut napadnout okupanty okamžitě, aby zmírnil německý tlak na Rudou armádu. Se zvyšující se činností partyzání nabývali rychle na popularitě, síle a vlivu. A generál Mihajlovič brzy viděl v Titovi většího nepřítele než v oddílech Osy. To vedlo jeho polní velitele k úmluvám s Italy a později i s Němci. Tato politika vedla nakonec k tomu, že Mihajlovič ztratil veškerou podporu Spojenců. Generál Mihajlovič jak známo byl po válce odsouzen komunisty pro zradu a popraven, neboť zakázal svým polním velitelům jakékoliv vyjednávání s partyzány. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Roberts ve své knize také píše o tom jak změnil svůj postoj k partyzánům Stalinova Moskva. Sověty měly s partyzány neustálý styk rádiem, přesto však až do roku 1942 ve svých oficiálních zprávách Tita ignorovali a oslavovali vojenské činy generála Mihajloviče. I po té co Moskva začala propagačně podporovat partyzány, Kreml ještě dlouho uznával jugoslávskou královskou vládu v exilu. Stalin dokonce radil Titovi, aby se nezasazoval o zrušení monarchie. Tato Stalinova politika v Jugoslávii připomíná někdejší politiku Stalinovi kominterny proti Číně. Stalin odmítl podporovat Mao-tse-tunga a jeho hnutí v boji s Čankajškem. To jak známo vedlo k tomu, že Moskva nakonec ztratila v Číně veškerý vliv. Ve své politice k Jugoslávii byla Stalinova Moskva vedena podle Robertse vojenskými aspekty. Stalin neposlal do Jugoslávie ani zbraně ani sovětskou vojenskou misi až do roku 1944. Balkán nebyl zřejmě dlouho v popředí Stalinova vojenského zájmu. Hlavním jeho cílem byla velká invase Spojenců do západní Evropy a Stalin zřejmě činil vše, aby k ní došlo. V tom je kus ironie píše Roberts, když uvážíme, že naopak Britové zasílali jugoslávským partyzánům zbraně, protože považovali Balkán za vojensky důležitý.

To vysvětluje také skutečnost, že když Tito v září 1944 odletěl do Moskvy a sešel se tam se Stalinem jeho cílem bylo nejen dojednat sovětskou pomoc při osvobození Bělehradu, ale i dát Stalinovi jasně na jevo, že jeho partyzánské oddíly nepřejdou pod sovětské velení.

Po osvobození došlo k různým třenicím mezi Rudou armádou a partyzány ačkoliv na veřejnosti Tito chválil Sověty a kritizoval Západ. *

Roberts vysvětluje posléze i rozkol mezi Stalinem a Titem. Upozorňuje na to, že Tito vyhrál jugoslávskou občanskou válku prakticky bez pomoci Moskvy a že Sověty neviděli téměř po celou dobu války v Titovi muže se kterým by mohli svým způsobem spolupracovat. Roberts píše i o tom, že Tito za svého pobytu v Moskvě dokonce odporoval Stalinovi za přítomnosti jiných sovětských činitelů a že ani pozdější telegramy, které Tito posílal do Moskvy se nevyznačovaly očekávanou servilností.

Závěrem autor hodnotí americkou politiku v Jugoslávii a tvrdí, že za daných okolností byla za II. svět. války realistická. Západ si však zvláště cení toho, že prezident Truman v r. 1948 okamžitě pochopil význam Titova rozporu se Stalinem. Urychlená pomoc Titovi měla důležité pozitivní následky pro celý Západ. Byla to například skutečnost, že komunistické povstání v Řecku neuspělo, že přístav Terst byl vrácen Itálii a že se Jugoslávie nestala členem Varšavského paktu.

Některé zprávy Hlasu Ameriky.

President Nixon předložil Kongresu své poselství o 25 stranách se svými legislativními návrhy. O jejich schválení žádá ještě letos. Mezi návrhy jsou například vládní osnova obchodního zákona, podle něho by měl president větší pravomoc v jednáních o obchodních překážkách. Anejméně 6 dalších návrhů jejichž účelem je zlepšit životní podmínky amerických Indiánů. President Nixon opět potvrdil, že Amerika bude plnit své závazky v Atlantickém společenství. A toto poselství učinil tak pro konferenci Atlantického společenství v Bruselu. President však poznamenal, že Amerika očekává, že Atlantičtí spojenci budou v příslušné míře přispívat na společnou obranu.

Nositel Nobelovy ceny za literaturu spisovatel Alexandr Solženicyn navrhl, aby sovětskému fyzikovi a obháji lidských práv v Sovětském svazu akademikovi Andreji Sacharovovi byla udělena Nobelova cena míru. Solženicyn předložil tento návrh pro norský list "Aftenposten".

Na dvou loděnských železničních stanicích explodovaly dnes teroristické pumy. Při výbuchu bylo zraněno 13 osob, z toho nejméně 3 osoby velmi těžce.

Ministři členských zemí Evropského společného trhu svhválili rozsáhlou dohodu s společným postupem jímž se bude řídit politická budoucnost Společného trhu i ve vztazích se Spojenými státy.

Zahraničně politický výbor amerického senátu dnes druhý den naslouchal odbornému výkladu dr. Kisingera, kterého prezident Nixon jmenoval ministrem zahraničí. Dr. Kisinger byl dotazován na roli Spojených států v Indočíně.

Některé zprávy rozhlasu Svobodná Evropa.

Bonn - Úřední mluvčí v Bonnu oznámil, že ministr obrany Georg Leber nepomýšlí na resignaci. Mluvčí komentoval zprávu v dnešním vydání "Süd-Deutsche Zeitung" podle které se kancléři Brandtovi podařilo přemluvit Lebera, aby setrval v úřadě. Současně mluvčí popřel tvrzení, že Leber byl mimo jiné nespokojen s částkou kterou vláda přidělila ministerstvu obrany na příští rok.

Vedoucí opoziční křesťansko-demokratické frakce Karl Karstens vyslovil názor, že by bylo nebezpečné, kdyby se Spolková republika zúčastnila plánovaného jednání mezi Východem a Západem o omezeníbraných sil ve střední Evropě bez dohody s Francií o této záležitosti. Francie odmítla účast na konferenci, která má začít koncem tohoto měsíce ve Vídni.

Ze světového tisku vybrala Svobodná Evropa.

Americký deník "Washington Post" píše, že vztahy mezi Východem a Západem se zatím rozvíjejí v duchu soupeřství a nepřestávající polemice o jednostranou výhodu než v duchu rozvíjejícího se přátelství a vzájemného prospěchu. Nejvýznamnější evropský aspekt v této otázce - styk dvou armád na obou stranách rozděleného kontinentu nebyl dosud ještě vůbec dotčen. Všichni začínáme chápat, že uvolnění napětí není magickým krokem do nového prostoru, nýbrž pokračujícím procesem, který přináší nejen výhody, nýbrž také komplikace.

Západoněmecký list "Frankfurter Rundschau" komentoval v pondělním vydání incident na mezinárodním strojírenském veletrhu v Brně, který je příznačný pro postup Východu v nepřetržitých třenicích o Berlíně. "Frankfurter Rundschau" zaznamenává, že se v Brně neopakovala jen trapnost s vlajkami, nýbrž došlo dokonce k malichernému sporu o veletržní katalog. Katalog jež má více než tisíc stránek nemohl být dodán zavčas, protože úřední dozorce NDR upozornil, že se v něm octela také reklama strojírenské firmy z Frankfurtu, která vypočítala mezi svými filiálkami také pobočný závod v západním Berlíně. Katalog byl dán do oběhu teprve po té co stránka z něho byla vytržena a to velmi neobratně. Afera na brněnském veletrhu znovu dokazuje, že přes dohodu čtyř mocností nastanou ještě některé obtíže kolem Berlína.

Stroj se rozjíždí - větou z Amerikovi knihy "Nedobrovolná cesta na Sibir" začíná západní deník "Müncher Merkur" komentář k nynějšímu tažení sovětského vedení proti nepohodlným opozičníkům. "Müncher Merkur" označuje autora jmenované knihy za jednoho z nejdůležitějších disidentů, poněvadž je jedním z nejstřízlivějších. Líčí totiž zatykáni, vyšetřování a odsuzování s jakousi věcnou přesností účetního. Odpůrce možno odstraňovat bez hluku, teď však došlo k porušení tohoto ticha, protože se podařilo protestujícím členům "Sdružení za lidská práva" dovést chod svého státu k tomu, že porušil svou zásadu stále jen demonstrovat svou neprostou nedotknutelnost.